

Borzo nieuws

DECEMBER 2007

Il paraît qu'il aime ma peinture - 4

Ontmoeting Geer van Velde en Piet Moget

Geer van Velde - 8

Accenten in Actie, door Erik Slagter

Agenda - 12

najaar 2007 - voorjaar 2008

GEER VAN VELDE (1898-1977)

Expositie 30 jaar na zijn overlijden, met enkele niet eerder getoonde schilderijen en gouaches
8 december 2007 - 5 januari 2008

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** olieverf op doek, 135 x 123 cm

Geer van Velde verlaat Nederland in 1925 om zich in Parijs bij zijn broer Bram te voegen. In 1938 vertrekt Geer met zijn

vrouw Elisabeth naar het zuiden en vestigen zij zich in Cagnes-sur-Mer. Het expressionisme van de 20er en 30er jaren maakt

lees verder op pagina 2

Michael Ryan **Late night Leidseplein II**
olie op doek, 120 x 95

Michael Ryan

enkele recente doeken
8 december - 22 december

Een jaar geleden exposeerden we bij Borzo de schilderijen van Michael Ryan (1953, Pearl River N.Y.) in de tentoonstelling *Inner Settings*. Na een periode van verstilling, waarin hij zich vooral toelegde op geabstraheerde landschappen, begaf hij zich weer op "vertrouwd" terrein. In de stad, het café, het Concertgebouw, op straat en thuis vindt hij zijn thema's.

lees verder op pagina 3

BORZO

modern & contemporary art

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** olieverf op doek, 162 x 162 cm

plaats voor een verstilde kunst, waarbij strengere vormen en een ingetogen colorisme de toon voeren. Geer was altijd al in architectuur geïnteresseerd. Vanuit Parijs bezocht hij vaker Chartres en was geïmponeerd door de machtige kathedraal. In de Provence ontdekt hij de strenge Romaanse architectuur van de Cisterciënzer kloosterorde in de abdij van Le Thoronet. Een grote bewondering koestert hij eveneens voor de Hollandse 17e

eeuwse schilders Saenredam, Vermeer en Fabritius. Het is niet verwonderlijk dat deze voorliefde en aandacht voor de strengheid en ingetogenheid, orde en regelmaat zijn schilderkunst hebben beïnvloed en gevormd. Tezamen met het licht van de Méditerranée en de “kleurrijke” ontmoetingen met Bonnard, vormen dat de elementen waarmee Van Velde zijn schilderijen opbouwt. In wezen daarmee steeds een Hollandse schilder

gebleven, weliswaar sterk beïnvloed door Frankrijk, is Geer van Velde de kunstenaar, waarvan zijn vrouw Elisabeth in 1981 in een brief aan het Haags Gemeentemuseum schreef: **Het werk van Geer heeft betrekking op Holland, al zullen de Nederlanders het pas door de tijd ervaren.**^[1]

[1] Erik Slagter *Geer van Velde en het licht*, p.79

Michael Ryan vervolg pagina 1

Suggest, don't describe.

Michael Ryan **Listening to Brahms** olie op doek, 85 x 115 cm

Michael Ryan
**Interior near Campo San Maurizio,
Venice** olie op doek, 105 x 80 cm

In zijn atelier zijn de wanden behangen met foto's, schetsen en teksten. Het is voor Michael "gereedschap" om een idee te transformeren tot een schilderij. Eén van die notities, op een wand geprikt, luidt: *Suggest, don't describe*, als een opdracht aan zichzelf en een uitnodiging aan de kijker.

De ontmoeting tussen Geer van Velde en Piet Moget

Il paraît qu'il aime ma peinture

Met deze woorden van Geer van Velde aan zijn vrouw Elisabeth, begon in 1952 een levenslange vriendschap, toen Piet Moget zich - onaangekondigd - meldde bij de door hem bewonderde schilder in Cachan, vlakbij Parijs.

Enkele jaren daarvoor, in 1947, zag Piet Moget voor het eerst een schilderij van Van Velde op de grote tentoonstelling in het Haags Gemeentemuseum: *Fransche Kunst van Bonnard tot heden*. Voor velen in Nederland, in de jaren direct na de oorlog, was deze tentoonstelling een eerste kennismaking met de Franse kunst. De 18-jarige academiestudent Piet Moget stond oog in oog met de schilderijen van Bonnard, Braque,

Chagall, Dufy, Matisse en Picasso. Tot dan toe had hij zich moeten behelpen met zwart-wit afbeeldingen en was het zien van de kleuren in de schilderijen van deze franse meesters niet minder dan een openbaring. Ook de gevierde Franse kunstenaars uit het na-oorlogse Parijs waren vertegenwoordigd, zoals Pignon en Marchand; artiesten waarvan nu nog maar weinig wordt vernomen. Er hing één doek van Geer van Velde, *Méditerranée*, dat

de bijzondere aandacht trok van Piet. In de inleiding van de expositiecatalogus *Geer van Velde* in het Musée d'Art moderne de la Ville de Paris uit 1982 beschrijft Piet Moget in het voorwoord: *Ma rencontre avec Geer van Velde... Je fus saisi par une toile calme, silencieuse, distante et intime à la fois, et surtout par une lumière, une lumière présente sur tout la surface; elle était peinte avec une maîtrise et une économie de moyen remarquables.*

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** olieverf op doek, 135 x 123 cm

Dit schilderij van de voor Moget tot dan toe onbekende Geer van Velde, heeft zijn leven en dat van zijn vrouw Mary een definitieve wending gegeven. In hetzelfde jaar, 1947, op reis door Frankrijk “ontdekken” Piet en Mary Moget

de Middellandse zee bij Port-la-Nouvelle en herkennen in het licht aan de kust weer dat schilderij van Geer van Velde dat ze kort daarvoor in Den Haag hebben gezien. In 1952, het jaar waarin Piet Moget zijn “artis-

tieke vader” Geer van Velde ontmoet in Cachan, vestigen hij en zijn vrouw zich definitief aan de Méditerranée. Er ontstaat een hechte vriendschap tussen beide kunstenaars.

Geer van Velde, een korte levensloop

Geer van Velde (1898-1977)

Composition avec figures c. 1935/1940
gouache, 24,5 x 32,5 cm

Geer van Velde (1898-1977)

La terrasse c. 1945
gouache, 32,5 x 35 cm

In 1977 overlijdt in Cachan bij Parijs de schilder Geer van Velde. In een schildersleven dat meer dan 50 jaar omspant heeft Van Velde perioden van grote armoede en teleurstelling afgewisseld met tijden van succes en erkenning. Gedurende de eerste moeilijke jaren in Parijs werden de broers Bram en Geer financieel ondersteund door hun vroegere schilderspatronen Eduard en Wijnand Kramers uit Den Haag. In de crisisjaren droogt deze bron op en zijn Bram en Geer op zichzelf aangewezen. Kramers probeert in Nederland nog wel belangstelling te wekken bij diverse kunsthandels, maar het resultaat is zeer mager. De verzamelaar Regnault koopt een werk van hem, maar daar blijft het bij.

Een belangrijk man in het leven van Geer wordt Samuel Beckett, de in Parijs wonende Ierse schrijver. Beckett introduceert Geer bij invloedrijke persoonlijkheden zoals Peggy Guggenheim, die

hem in 1938 exposeert in haar Londense galerie.

Later dat jaar vertrekt Geer met zijn vrouw naar Zuid-Frankrijk, nadat het tot een verwijdering tussen hem en Bram en Beckett is gekomen. Dat jaar zal later blijken een ommekeer te hebben bewerkstelligd in het artistieke en persoonlijke leven van Geer. Het mediterrane licht beïnvloedt in belangrijke mate zijn palet, maar ook zijn beeldtaal. Zijn contacten met de schilder Pierre Bonnard en galeriehouder Aimé Maeght zijn eveneens van grote betekenis voor Geer.

Na de bevrijding in 1944 keren Geer en Elisabeth terug naar Parijs en betrekken een woning in Cachan, in de “banlieu”. Bij zijn terugkomst vindt hij zijn broer Bram in kommervolle omstandigheden. Gebruikmakend van zijn in Zuid Frankrijk gesloten vriendschap met Aimé Maeght, introduceert Geer het werk van Bram in de Parijse galerie

Geer van Velde (1898-1977)

Composition c. 1955

tekening, 29.5 x 27.5 cm

Geer van Velde in de Nederlandse kunsthandel

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** 1952, olieverf op doek, 97 x 130 cm

Het debuut van Geer van Velde in de Nederlandse kunsthandel vindt plaats in 1971 met een solo tentoonstelling bij Kunsthandel M.L.de Boer in Amsterdam; in 1974 gevolgd door een tweede. Martien de Boer heeft zich sinds die tijd ingezet voor de verspreiding en promotie van het werk van Geer van Velde en ook na diens overlijden in 1977 werden - met veel succes - exposities gehouden in 1978 en 1989. In 1998, 100 jaar na zijn geboorte, vindt de laatste expositie van Geer van Velde plaats bij Kunsthandel M.L.de Boer, deze keer in samenwerking met Kunsthandel Borzo.

Enkele niet eerder geëxposeerde schilderijen uit Van Velde's oeuvre worden nu voor het eerst getoond. We nodigen u graag uit voor een bezoek.

Maeght aan de Rue Téhéran, welke in 1945 was geopend. De relatie met Samuel Beckett wordt weer hersteld en hij schrijft artikelen over het werk van beide broers. Ondanks lovende kritieken worden de schilderijen slecht verkocht. Maeght gelooft echter in de kunstenaars en publiceert het werk in meerdere nummers van zijn tijdschrift *Derrière le Mirroir*. Een en ander leidt zelfs tot een uitnodiging voor een expositie bij de New Yorkse Samuel M.Kootz Gallery.

In het na-oorlogse Nederland tonen het Haags Gemeentemuseum (1947) en het Amsterdamse Stedelijk Museum (1950) belangstelling voor het werk van de Van Velde's; Sandberg bezoekt Geer zelfs in diens atelier. Een volgende ontmoeting in 1952 zal opnieuw van grote betekenis blijken voor de kunst van Geer van Velde, wanneer zich een jonge bewonderaar meldt aan de deur in Cachan en Geer van Velde oog in oog staat met Piet Moget.....

Accenten in actie

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** 1950, olieverf op doek, 100 x 100 cm

Geer van Velde (1898-1977) was een lange rijzige man.

Van weinig woorden. Wat hij had te zeggen, liet hij wel zien. Een tekening uit begin '50 toont een object dat hij nooit eerder als motief had genomen of later zou gebruiken als onderwerp van zijn doeken of aquarellen: een brievenweger. Die liet het

precies zien: de rechte, verticale en horizontale lijnen, de delen van een cirkel en driehoeken met de verankering op de basis. Bij het geringste gewicht wijzigde de vorm. Alleen: Geer van Velde tekende twee brievenwegers op hetzelfde blad. Niet alleen vanwege die verandering van beeld maar ook om een perspectief aan

te geven. Het aftasten van het evenwicht in de verhoudingen, de minste verandering daarin, en de compositie in de ruimte - vormen de essentie van zijn kunst.

De ruimte wordt verdeeld in vlakken die zich met elkaar verhouden in een compositie. De kijker krijgt de neiging erin mee te

Het aftasten van het evenwicht in de verhoudingen, de minste verandering daarin, en de compositie in de ruimte - vormen de essentie van zijn kunst.

Geer van Velde (1898-1977)

Composition

olieverf op doek, 55 x 46 cm

Geer van Velde (1898-1977)

Composition

gouache, 41.5 x 36.5 cm

spelen door de verhoudingen tegen elkaar af te wegen, zoals hij een envelop op een briefweger zou leggen en daarmee de hele situatie iets wijzigde. De vlakken in de compositie worden min of meer gevuld met lichtwaarden in kleuren. Zo ontstaat er ritme. De meer of minder verzadigde gelen, blauwen en grijzen lijken in beweging te komen, hier en dan daar nog versterkt met een nadrukkelijker rood, groen of paars accent.

In het verloop van de ontwikkeling in het werk neemt het ritme toe naar een virulente dynamiek die meer licht zaait binnen de ruimte van de vlakken die dan bijna gaan draaien. Opnieuw speelt het oog daarop in, de lengte van de lijnen in een driehoek stimuleren de richting nu eens naar deze, dan naar die kant.

In het vroege werk van Geer van Velde, eind jaren twintig en dertig, is de uitnodiging tot inspelen op de compositie meer gereguleerd. De aandacht wordt dan nog opgeëist door bewegingen van een carroussel, van danseressen of muziekmakers, van een landschap dat zich onttrekt aan het luchtige licht of een interieur gevuld met een gelig of geblauwd licht. In het vervolg komt de architectuur in de tekening en compositie steeds meer tot uiting en dringt daarmee de figuratie naar abstractie en weer later tot meer concrete vormen in bollen, driehoekige en rechte vlakken.

De expositie bij Borzo in het dertigste jaar na Geer van Velde's overlijden, laat opnieuw al deze karakteristieken zien. Geer is zichzelf in zijn evolutie trouw gebleven, trouw ook aan het devies van zijn vriend en metgezel Samuel Beckett: dat schilderkunst op geen andere dan esthetische gronden moet worden gewaardeerd.

Zo laat een groot doek (zie afbeelding pagina 1) uit de eerste helft van de jaren '60 prachtig de statuur zien van een gestalte die is opgebouwd uit constructieve

vlakken op een donkerder voetstuk. De bredere driehoeksvorm bij de basis en de smallere, meer dynamische driehoeken boven activeren de kleur tot het hoge middenvlak dat even tot een gelaat is geaccentueerd. Een ander 'kosmisch' doek (zie afbeelding pagina 5), dat wat later moet worden gedateerd, is dynamischer in cirkelsegmenten en diagonale vlakken, verticaal omhoog stuwend opgebouwd. Vergelijk daarmee de kort na de bevrijding in gouache (zie afbeelding pagina 6) geschilderde mediterrane terrascompositie met een geabstraheerde figuur in een interieur. Het tafereel dat oplost in blauw houdt toch de aandacht vast in accenten van rood en wit op de tafel. Zie daarnaast de compositie in gouache (zie afbeelding pagina 6) van kort voor de oorlog waarop enkele kleine figuren evenwichtig zijn gesitueerd in een uit verwante kleuren opgebouwde binnenruimte. De actie van de vrouw en profiel versus het immobiele van het confronterende paar aan de andere zijde versterken nog de verlevendiging die uitgaat van de kleur.

Het is met dit type werk dat Geer van Velde voor het eerst in de belangstelling komt van de belangrijke kunstverzamelaar Regnault. Bovendien krijgt galerie Guggenheim jeune in Londen interesse voor zijn kunst. Het leidt tot onderhandelingen die

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** 1952, olieverf op doek, 81 x 100 cm

resulteren in een expositie van Geer van Velde in het voorjaar van 1938.

Geer van Velde wordt vanaf nu erkend als colorist van een nieuwe, onbekende werkelijkheid waarin de mens wordt bevestigd als een wezen-in-zichzelf. Daarin zit ook 'de opeenvolging'; een successie die zich voortzet op de beschouwer. Samuel Beckett is een van de eersten die dat zo ervaart, wat de aanleiding is voor een artikel, geschreven in 1945 en gepubliceerd in *Cahiers d'art* van 1945-'46. De tekst met de titel *De schilderkunst van de Van Velde's of de wereld en de broek* laat hij voorafgaan door een Joodse mop:^[1]

'Klant: God heeft de wereld in zes dagen gemaakt en U bent nog niet in staat om een broek voor mij te maken in zes maanden.

Kleermaker: Maar mijnheer, kijkt u eens naar de wereld en kijkt U eens naar uw broek.'

De verwondering om de wereld tegenover de gesteldheid van de reële werkelijkheid is - eerst meer expliciet en later in een steeds verder geabstraheerde vorm - de kern van Van Velde's oeuvre. Alleen: Geer heeft dat nooit en zeker niet op deze manier verwoord. Wel heeft zijn thematiek de tijd doorstaan: dertig jaar na zijn overlijden is de kunst van Geer van Velde nog even levend.

Erik Slagter
november 2007

[1] Het artikel van Beckett is zojuist in een Nederlandse vertaling uitgekomen in *Disjecta*, Historische Uitgeverij Groningen.

Geer van Velde (1898-1977) **Composition** olieverf op doek, 162 x 162 cm

Expositie Geer van Velde
30 jaar na zijn overlijden, met enkele niet
eerder getoonde schilderijen en gouaches
8 december 2007 - 5 januari 2008

Openingstijden: woensdag t/m zaterdag 13.00-18.00 uur en op afspraak
Feestdagen gesloten

BORZO

modern & contemporary art

Actueel

UITNODIGING / INVITATION

Geer van Velde

opening zaterdag 8 december

feestdagen gesloten

NIEUWE WEBSITE BORZO

De geheel nieuw vormgegeven website van Borzo is gereed. Graag nodigen wij u uit deze te bezoeken. Onder het hoofd what's new zullen we u daar regelmatig berichten over nieuws en nieuwe aanwinsten. **www.borzo.com**

Colofon Uitgave en copyright Borzo modern & contemporary art
Teksten Paul van Rosmalen en Erik Slagter Fotografie Pieter de Vries
en Tom Benavente Vormgeving Scherpontwerp
Productie Waanders Oplage 2.000 ex.

Agenda

najaar 2007 voorjaar 2008

8 december t/m 5 januari

GEER VAN VELDE (1898-1977)

expositie, 30 jaar na zijn overlijden, met enkele niet eerder getoonde schilderijen en gouaches

8 t/m 22 december

MICHAEL RYAN

Een korte presentatie van enkele prachtige nieuwe doeken

7 t/m 16 maart

TEFAF, Maastricht

7 t/m 12 mei

ART Amsterdam

31 mei t/m 28 juni

Marc Mulders en Claudy Jongstra

Openingstijden: woensdag t/m zaterdag
van 13.00 tot 18.00 uur en op afspraak

Borzo Kunsthandel BV
Keizersgracht 516 1017 EJ Amsterdam - NL
T +31 [0]20 626 33 03 F +31 [0]20 470 37 36
info@borzo.com www.borzo.com